

Davant les reformes legislatives del Partit Popular

La qualitat com a excusa

Albert Sansano *

En els últims mesos s'està portant a terme una campanya mediàtica entorn de la política educativa que pretén impulsar el Partit Popular. Sota el paraigua de la paraula màgica "qualitat" s'han modificat els continguts mínims de l'Ensenyament Secundari Obligatori (ESO) i el Batxillerat, s'ha proposat una reforma de la Formació Professional (FP), i ara es pretén modificar tot el marc legislatiu amb una autoproclamada "Llei de la Qualitat de l'Educació".

És per això necessari -sobretot perquè en els últims anys la qualitat s'ha convertit en el concepte que arreplega tot el que es desitja- recordar Carlos Lerena, quan va denunciar aquest estàndard de la qualitat com el pretext que en educació intenta camuflar termes menys políticament correctes, com a elit, minoria o alguna de les seues funcions (selecció, classificació, redistribució social).

Des que en 1996 el PP va accedir al poder, va començar a donar matisos al seu concepte de qualitat: elecció de centres per les famílies, formació entorn de l'anomenada Gestió de Qualitat Total (GQT), promoció dels plans de millora als centres, etc. A partir d'aquest moment, el nou model de qualitat substituïx els paràmetres històrics (igualtat, compensació), delimitant les seues previsions democratitzadores en satisfacció de les famílies, enteses ara com a clients dels centres, i portant el sistema educatiu cap als models de rendibilitat del mercat. Un model que, sense dubte, a pesar dels cants a l'entusiasme i creativitat dels docents, necessita relegar-los a ser uns fidels executors de dissenys preestablits (mínims curriculars ajustats per cursos, estricta reglamentació, reforçament del paper de control en els càrrecs directius, etc.).

En definitiva, quan parlen de qualitat, haurem de contrastar el discurs amb el seu desenvolupament normatiu, amb els per a què i per als què, amb les estratègies pedagògiques implícites.

Mil raons per a desconfiar

Hi ha mil raons per a desconfiar. L'experiència ens demostra com és possible portar a terme una política contrària a allò que s'ha legislat sense necessitat de modificar-la. Aquest ha sigut el cas de l'extensió de les subvencions als centres privats per a escolaritzar el segon cicle de l'Educació Infantil o la pràctica escolarització obligatòria en centres públics, de l'alumnat procedent de minories ètniques o socials i immigrants, enfront del discurs de la llibertat d'e-

ARXIU

lecció de centres.

Una altra raó substancial per a desconfiar és un repàs a les pròpies xifres del MEC. En efecte, aquestes assenyalen una alarmant inflexió del sistema educatiu públic i de les inversions en aquest sector. En el període 1998/2000, els centres públics han perdut 2'5 punts de l'alumnat enfront dels privats, i aquesta xifra sens dubte augmentarà quan finalitzi l'extensió dels concerts del segon cicle d'Infantil.

Però, aquesta xifra no diria molt més si no l'acompanyàrem de dades com la progressiva reducció del percentatge de despesa pública en educació no universitària sobre el PIB. A més, quan observem els capítols d'aquesta partida comprovem que els diners dedicats a personal, béns, serveis i despeses pròpies, que afecten l'ensenyament públic, experimenten una sensible reducció respecte a l'anomenada "transferència de capital", la qual inclou els fons derivats a finançar l'ensenyament privat.

Parlen de reformar la LOGSE

Per a desenvolupar el model neoliberal i privatitzador -recordem que ells parlen de qualitat-, les ambigüitats de la LOGSE són encara un corsé massa estret. Per a crear el model d'educació elitista no n'hi havia prou amb desenvolupar

par uns ajustats i elevats mínims curriculars que al seu torn justifiquen majors controls per cursos, revalides i, finalment, itineraris; s'havia de donar forma legislativa a aqueixes justificacions, i per a això es feia necessari crear un estat d'opinió favorable al canvi legislatiu.

Els errors de la LOGSE, sobretot els derivats de la desídia de la seua aplicació, tant pel PSOE com pel PP, havien creat un caldo de cultiu excel·lent en sectors nostàlgics del professorat d'institut, desitjosos de mantenir les promocions d'alumnat anterior a la implantació de la llei, i als que preparaven per a accedir a la Universitat com a únic objectiu. Els successius governs no s'havien preocupat ni de canviar les estructures materials ni personals dels centres, ni de formar el professorat per a treballar amb el nou perfil d'alumnat que rebrien en els centres. Ni tan sols es van atrevir a modificar el caduc Curs d'Aptitud Pedagògica (CAP) i crear unes noves vies d'accés a la docència de Secundària. Tot ha seguit igual. Excepte l'alumnat.

Es va orquestrar també als clients-famílies. Des dels mitjans de comunicació s'airejaven els conflictes en els centres, la incapacitat per a recordar les capitals d'Àfrica o la cronologia dels reis de Castella. Les famílies contemplaven com en els barris o ciutats perifèriques canviava el mapa de l'alumnat sense que els alumnes amb necessitats d'atenció social es distribuïren entre la pública o la privada subvencionada, o sense que en els centres públics s'implantaren les mesures necessàries per a atendre aqueixa

diversitat. Eren mesures (insítmim: capacitació del professorat, flexibilitat curricular i organitzativa, adequació d'espais, etc.) que amb la LOGSE en la mà es podien haver impulsat. Però, uns no se la creien i els altres volien acabar amb ella.

S'ha optat així per fomentar l'oblit d'aquella devaluada FP, d'aquell consens entorn de la comprensivitat fins als 16 anys, etc. - i es busquen eixides fàcils per al professorat o satisfactòries per als clients-famílies.

¿Algú s'ha preguntat per a quin professorat i per a quines famílies és aqueixa eixida fàcil o satisfactòria? ¿Algú s'ha preguntat què professorat haurà de dedicar-se a l'itinerari dels absentistes? ¿Algú confia que, amb l'actual tendència d'in-

versió en el sector públic, tots els actuals centres de secundària gaudiran de la suficient estructura material i personal per a oferir els tres itineraris? ¿Algú no ha imaginat un mapa en què tan sols uns pocs instituts del centre de les ciutats podran oferir l'itinerari de les elits, mentre que la resta dels centres quedaran condemnats a ser el reducte de la nova formació professional i el magatzem de l'absentisme? ¿Algú no ha imaginat encara que els itineraris van a posar la formació de l'elit universitària en mans de l'empresariat de la privada?

Quan la moda és dirigir la mirada cap Europa, algú no vol

veure el que passa allà on s'ha volgut restaurar els itineraris: tots els estudis apunten l'efecte contrari al suposadament desitjat. Excepte l'elit social que fuig cap a la privada, la conflictivitat augmenta en els centres homogenis.

Cal canviar les coses

Al marge dels canvis socials que justifiquen una adequació de la legislació, no farem d'adells de la LOGSE. En el seu moment vam formular les crítiques oportunes. Precisament les que assenyalaven els problemes que ara estan succeint. Criticàvem especialment que la llei no vinguera acompanyada d'un finançament que garantira els seus aspectes més progressistes, i bastava un exemple. Defendre l'heterogeneïtat només era possible si s'acompanyava de classes menys nombroses, espais per a organitzar grups per interessos, entusiasmar i capacitar el professorat dins la seua jornada laboral per a ensenyar d'una altra manera sense haver d'apel·lar al voluntarisme. Criticàvem alguns dels seus continguts més ambigus, perquè podien permetre atacs al model d'Escola Pública Democràtica, i això no significava desenvolupar una LOPEG o ROCs, com va succeir més tard.

Ens juguem l'Escola Pública

No obstant, sembla com si res no passara. Tant han calat les agressions al sistema, que fins i tot alguns sindicats progressistes prioritzen l'atenció a les sentències sobre retribucions i no alerten la societat que en les pròximes setmanes ens juguem el futur de l'educació per molts anys.

Cal que isquem de la letargia, que organitzem alguna resposta per a defensar, ara sí, un

Ensenyament públic, democràtic i de qualitat. Cal eixir de la letargia per a exigir la gestió democràtica i l'autonomia de centres, per a defensar la democratització dels Centres de Formació del Professorat i dels Plans de Formació, per a exigir l'increment de les

inversions en l'educació pública, perquè es construeixen les infraestructures necessàries i es desenvolupen els acords sobre plantilles i es deixen de desviar fons a l'ensenyament privat.

Des de la Confederació d'STEs hem presentat en el Ministeri les nostres posicions davant la situació actual i les nostres alternatives. Ara només falta defensar-les conjuntament amb la resta de forces progressistes. I si altres no es mouen, haurem de fer-ho en solitari.

*Albert Sansano és delegat de l'STEPV-Iv i membre de la Comissió Tècnica de la Confederació d'STE.

“Des que en 1996 el PP va accedir al poder, va començar a donar matisos al seu concepte de qualitat.”

“Els errors de la LOGSE, tant del PSOE com del PP, havien creat un caldo de cultiu excel·lent en sectors nostàlgics del professorat d'institut.”